

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/230898,Antoni-Heda-Szary.html>
27.02.2026, 01:16

Antoni Heda „Szary”

Oficer Armii Krajowej, jeden z najsłynniejszych dowódców ruchu oporu okresu II wojny światowej, który po jej zakończeniu wsławił się odbiciem kilkuset żołnierzy AK więzionych przez władze komunistyczne. Antoni Heda „Szary” urodził się 11 października 1916 r. w Małomierzycach k. Iłży.

[Akcja "Burza" Armia Krajowa Polskie wojsko](#)

11.10

Pochodził z rodziny chłopskiej, ukończył Państwową Średnią Szkołę Techniczną w Radomiu. Przed wojną pracował w fabryce zbrojeniowej w Starachowicach, odbył również zasadniczą służbę wojskową. We wrześniu wojny 1939 r., jako plutonowy podchorąży, bronił zakładu pracy, a po zajęciu Starachowic przez Niemców dołączył do 51. pp. 12. DP. Po demobilizacji powrócił w rodzinne strony.

Od lutego 1940 r. był członkiem Związku Walki Zbrojnej, dowodził placówką w Obwodzie Iłża. W lipcu 1940 r. został aresztowany przez NKWD podczas próby przekroczenia granicy niemiecko-sowieckiej, trafił do twierdzy brzeskiej. Skazany na 12 lat łagrów, uniknął zesłania na Syberię po niemieckim ataku na ZSRS, jednak Niemcy osadzili go w obozie dla jeńców sowieckich. Zbiegł stamtąd w grudniu 1941 r. i powrócił w okolice Iłży, gdzie kontynuował działalność w konspiracji.

Od połowy 1942 r. komendant Podobwodu Iłża AK, współpracował ze zgrupowaniem mjr. Jana Piwnika „Ponurego”, a 6 sierpnia 1943 r. przeprowadził brawurową akcję zdobycia więzienia w Starachowicach, z którego uwolniono ok. 80 więźniów. Od jesieni 1943 r. dowodził oddziałem partyzanckim, który przeprowadził szereg akcji przeciwko Niemcom, m.in. 5/6 czerwca 1944 r. opanował Końskie i uwolnił 70 osadzonych.

W czasie akcji „Burza” dowodził II batalionem 3. pp. 2. DP Leg. AK, a 8 października objął dowództwo nad pułkiem. Po rozwiązaniu AK i zakończeniu wojny rozważał ujawnienie oddziału przed władzami komunistycznymi. Jednak ostatecznie, w nocy z 4 na 5 sierpnia 1945 r., na czele ponad dwuosobowego zgrupowania partyzanckiego, rozbił komunistyczne więzienie w Kielcach, uwalniając 354 więźniów. Po akcji ukrywał się, mieszkał i pracował w różnych miejscach Polski.

Aresztowany przez Urząd Bezpieczeństwa w Gdyni 27 lipca 1948 r., został 4 stycznia 1950 r. skazany przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Kielcach na karę śmierci, zmienioną ostatecznie na dożywotnie pozbawienie wolności. W 1956 r. wyszedł na wolność, podjął aktywną działalność w środowisku byłych żołnierzy AK. W późniejszych latach współpracował z opozycyjnymi ugrupowaniami politycznymi oraz NSZZ „Solidarność”, w czasie stanu wojennego był internowany.

Po 1989 r. prowadził działalność kombatancką i polityczną. Za zasługi odznaczony został Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari, kilkakrotnie Krzyżem Walecznych oraz innymi odznaczeniami bojowymi, a w 2006 r. awansowany na stopień generała brygady. Zmarł 14 lutego 2008 roku. Spoczął na cmentarzu w Podkowie Leśnej.

Polecamy:

- [Wystawa: Antoni Heda-Szary](#)
- [Komiks: Wilcze tropy. Zeszyt 6. „Szary” – Antoni Heda](#)
[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

Akcja Burza, Armia Krajowa, Polskie wojsko

Biografie

Antoni Heda-Szary

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

**BIOGRAFIE
WYSTAWY
ELEMENTARNE**

ARCHIWA
PAŃSTWOWE
ARCHIWUM AKT NOWYCH